

IZVJEŠTAJ O REAKREDITACIJI USTANOVE VISOKOG OBRAZOVANJA

Fakultet za crnogorski jezik i književnost

Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja Crne Gore dana 15. 1. 2024. i 16. 2. 2024. godine je donijela Odluku o obrazovanju komisije za reakreditaciju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost; (02-607/24-1/2 od 15. 1. 2024. i 02-607/24-22/8 od 16. 2. 2024. godine).

Komisija je imala zadatak da razmotri zahtjev za reakreditaciju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost sa izvještajem o samoevaluaciji i ostalom relevantnom dokumentacijom, te da na osnovu neposredne provjere činjeničnog stanja, dostavi Agenciji izvještaj o reakreditaciji Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, njegove usklađenosti sa akademskim i profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i kriterijumima.

Komisija je detaljno proučila zahtjev za reakreditaciju sa izvještajem o samoevaluaciji Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, dopunu dokumentacije kao i drugu priloženu dokumentaciju. U cilju neposredne provjere činjeničnog stanja, Komisija je obavila posjetu Fakultetu za crnogorski jezik i književnost, dana 12. 4. 2024. godine tokom koje su obavljene razgovori sa upravom Fakulteta, članovima Upravnog odbora, nastavnim i nenastavnim osobljem, predstavnicima studenata, alumnima i poslodavcima koji zapošljavaju svršene studente Fakulteta za crnogorski jezik i književnost.

Na osnovu predate i tražene dopunjene dokumentacije, a poštujući Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore, Pravila o postupku reakreditacije i Standarde i smjernice za reakreditaciju propisane od strane Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, kao i ostale propise koji regulišu oblast visokog obrazovanja, Komisija je stekla uvid u sve elemente koji su bili neophodni za donošenje reakreditacionog stava o ispunjenosti standarda.

U skladu sa prethodno navedenim, Komisija dana 26. 4. 2024. godine podnosi Agenciji sljedeći izvještaj o reakreditaciji Fakulteta za crnogorski jezik i književnost.

OPŠTI PODACI

Naziv univerziteta:	/
Naziv fakulteta/organizaciona jedinica:	Fakultet za crnogorski jezik i književnost
Studijski programi:	Osnovni studijski programa 180 ECTS Crnogorski jezik i književnost Master studijski program 120 ECTS Crnogorski jezik i književnost
Naučna oblast:	Humanističke nauke

**Obrazac za
IZVJEŠTAJ O REAKREDITACIJI USTANOVE
sa uputstvom**

Komisija u ocjeni ispunjenosti standarda i njihovih kriterijuma za eksternu evaluaciju ustanove koristi sljedeće kriterijume za ocjenjivanje:

- Eliminacioni kriterijum u slučaju kada neispunjavanje standarda ili njegovih elemenata uslovljava negativan reakreditacioni stav - odbijanje zahtjeva za reakreditaciju;
- Potreban kriterijum u slučaju kada standard ili njegovi kriterijumi nijesu ispunjeni, ali se proces reakreditacije i realizacija studijskih programa mogu nastaviti ako kriterijum može biti ispunjen u periodu koji je određen preporukom komisije.

U komentarima, eksperti u komisiji daju svoje jedinstveno mišljenje o:

- ispunjenosti ili djelimičnoj ispunjenosti standarda i njegovih elemenata,
- mjeri usklađenosti organizacije rada ustanove i planirane realizacije studijskih programa sa važećim standardima, nacionalnim dokumentima i dokumentima Evropskog prostora visokog obrazovanja,
- potrebi za dodatnim objašnjenjima,
- preporuci za ispunjavanje standarda i kriterijuma,
- korekcijama koje je potrebno pripremiti i korekcijama koje je potrebno izvršiti,
- rokovima za korekcije,
- prednostima i nedostacima ispunjenosti određenih standarda, odnosno kriterijuma,
- svim ostalim pitanjima koja se tiču ocjene ispunjenosti standarda, odnosno kriterijuma.

Početna faza ispunjenosti standarda ili pojedinačnog kriterijuma podrazumijeva da je plan za njegovo ispunjavanje odobren od organa upravljanja ustanovom ili organizacionom jedinicom, ili da je započeta implementacija standarda, odnosno kriterijuma.

STANDARD 1. POLITIKA OBEZBJEĐENJA KVALITETA

Ustanove treba da imaju politiku obezbjeđenja kvaliteta koja je javna i koja predstavlja dio njihovog strateškog upravljanja. Unutrašnji akteri treba da izgrađuju i implementiraju ovu politiku kroz odgovarajuće strukture i procese, uz uključivanje spoljnih aktera.

Smjernice:

Politike i procesi su glavni nosioci koherentnog sistema za obezbjeđenje kvaliteta ustanove koji obrazuje ciklus za stalno poboljšanje i doprinosi odgovornosti ustanove. Takav sistem pruža podršku razvoju kulture kvaliteta u kojoj svi unutrašnji akteri preuzimaju odgovornost za kvalitet i uključeni su u obezbjeđenje kvaliteta na svim nivoima ustanove. Kako bi se to i omogućilo, politika ima formalan status i javno je dostupna.

Politike obezbjeđenja kvaliteta su najdjelotvornije kad odražavaju odnos između istraživačkog rada, učenja i nastave, te uzimaju u obzir nacionalni kontekst u kojem ustanova djeluje, institucionalni kontekst, kao i njen strateški pristup. Takvom politikom pruža se podrška:

- organizaciji sistema za obezbjeđenje kvaliteta;
- odsjecima, školama, fakultetima i drugim organizacionim jedinicima, kao i upravi ustanove, zaposlenim pojedincima i studentima, da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta;
- akademskom integritetu i slobodama, pri čemu se budno pazi na mogućnost pojave akademskih prevara;
- zaštiti od netolerantnosti bilo koje vrste ili diskriminacije usmjerene protiv studenata ili zaposlenih;
- uključivanju spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta.

Politika se provodi kroz niz procesa za unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta koji omogućavaju učešće cjelokupne ustanove. Odluku o tome na koji način će se politika sprovoditi, pratiti i revidirati donosi ustanova.

Politikom obezbjeđenja kvaliteta takođe su obuhvaćeni i svi kriterijumi aktivnosti ustanove, koji su podgovoreni ili koje realizuju druge strane.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Politika obezbjeđenja kvaliteta formalno usvojena i javno dostupna (datum usvajanja, internet stranica sa javno dostupnim dokumentom).	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Fakultet za crnogorski jezik i književnost poseduje Strategiju obezbjeđenja kvaliteta, koju je usvojio 25. 12. 2015. godine, u PDF formatu, koja je javno dostupna na internet stranici Fakulteta: <http://www.fcjk.me/wp-content/uploads/2023/10/Strategija-obezbjeđenja-kvaliteta-FCJK.pdf>, te Pravilnik o sistemu obezbjeđenja kvaliteta na Fakultetu za crnogorski jezik i književnost, usvojen 25. 12. 2015. godine, u PDF formatu, takođe dostupan na internet stranici Fakulteta: <http://www.fcjk.me/wp-content/uploads/2023/10/Pravilnik-o-organizaciji-i-radu-sistema-sistem-za-obezbjeđenja-kvaliteta-na-FCJK.pdf>.

Iz sadržaja ovih dokumenata vidi se da je glavni cilj – tendencija da se dostignu, održe i unaprijede nacionalni standardi u visokom obrazovanju, kao i u fakultetskoj nastavi, naučno-istraživačkom radu i u upravljanju akademskom institucijom. Strategija je dostupna na internet stranici Fakulteta.

Na temelju Plana integriteta i Strategije za obezbjeđenje kvaliteta Fakulteta formiran je Radni tim za unapređenje i obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja, koji je na zahtjev dekana Fakulteta, prema preporukama IEP-a, preimenovan u Kancelariju za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, sa stalno angažovanim pojedincima sa zadatkom da saraduje i djeluje zajedno sa Agencijom za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, istovremeno je i odgovorna za osiguranje i unapređivanje kvaliteta nastave i rada ustanove. Prema dokumentaciji, glavna djelatnost Kancelarije je da daje inicijative i sprovodi razvojne programe, definisane standarde i kriterijume, da sprovodi postupke vrednovanja, podstiče stručno usavršavanje nastavnika, saradnika, rukovodilaca i administrativnog osoblja u području kvaliteta, a u svrhu kontinuiranog osiguranja i unapređenja rada ustanove.

Takođe, može se videti da je Kancelarija za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja zadužena za sprovođenje aktivnosti koje su direktno usmjerene ka obezbjeđenju kvaliteta svih segmenata rada i djelovanja Fakulteta. Kancelarija ima zadatak da na osnovu opštih pravnih akata i ostalih regulativa Fakulteta, kao i stručne dokumentacije Fakulteta svim zapošljenima na Fakultetu učini dostupnim i bliskim postupke i procedure obezbjeđenja kvaliteta i radi na njihovom daljem razvoju. Kancelarija se formira od predstavnika akademskog osoblja, saradničkog kadra u nastavi, stručnog osoblja, administrativnog osoblja i studenata.

Prema onom što je do sada priloženo može se konstatovati da se sa ispunjenjem Strategije za obezbjeđenje kvaliteta, Fakultet za crnogorski jezik i književnost prepoznaje kao obrazovna i naučno-istraživačka ustanova koja permanentno teži ka najvećem kvalitetu svih svojih aktivnosti i djelatnosti, čime se potvrđuje da kvalitet predstavlja najvažniji strateški zadatak i da je cilj Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, izvrsnost u svim oblicima svog nastavnog i naučnoistraživačkog rada. Kao početna tačka, Strategija obezbjeđenja kvaliteta je osnovni strateški razvojni dokument Fakulteta, trajnog karaktera, koji je pod stalnim nadzorom sa periodičnim preispitivanjem od strane stručnih organa Fakulteta i daje mogućnost za mjenjanje i dopunjavanje u skladu sa potrebama obrazovanja i promjenama prilika u svijetu.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Politika podržava organizaciju sistema za obezbjeđenje kvaliteta.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Sekvencijalno, formiranjem Kancelarije za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja sa stalno angažovanim pojedincima sa zadatkom da saraduju i djeluju sa Agencijom za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, de jure i de facto postoji tijelo koje se angažuje za sprovođenje sistema za obezbjeđenje kvaliteta, čiji sveobuhvatan pristup je izgradnja institucionalnih mehanizama za stalan proces vrednovanja (praćenja, ocjenjivanja, održavanja i poboljšanja) i koordinacija programa rada i inicijativa sa dugoročnim ciljem primjene visokih standarda naučnog, umjetničkog, stručnog i obrazovnog razvoja i osposobljavanja svih učesnika u procesu rada. Pored ovoga, iz priložene dokumentacije može se videti da je vidljiva ujedinijuća aktivnost implementacije sistema kvaliteta Kancelarije, kao i: izrada dokumentacije, koordinacija programa i aktivnosti samoevaluacije, pružanje stručne i metodološke pomoći zapošljenima u razvoju i kontroli primjene procedura sistema kvaliteta itd.

Što je od posebne važnosti – saradnja sa strateškim partnerima i naučnim institucijama u oblastima razvoja i uvođenja sistema kvaliteta, kao i edukacija nastavnog i administrativnog osoblja u implementaciji usvojenih standarda kvaliteta – pokazuje se da je u njenoj nadležnosti.

Između ostalog Kancelarija objedinjuje aktivnosti implementacije sistema kvaliteta, izrađuje dokumentaciju, koordiniše programe i aktivnosti samoevaluacije, pruža stručnu i metodološku pomoć

<p>zapošljenima u razvoju i kontroli primjene procedura sistema kvaliteta. U njenoj nadležnosti je i saradnja sa strateškim partnerima i naučnim institucijama u oblastima razvoja i uvođenja sistema kvaliteta, kao i edukacija nastavnog i administrativnog osoblja u implementaciji usvojenih standarda kvaliteta.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>c. Politika podržava organizacione jedinice kao i pojedinačno zaposlene, a studenti se podstiču da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Kao ispunjen kriterijum se takođe može smatrati i politika podržavanja organizacione jedinice, kao i pojedinačno zaposlenih, a studenti se podstiču da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta, što je vidljivo iz priloženih zakonskih akata, gde se Fakultet za crnogorski jezik i književnost opredjeljuje za neprekidno unapređenje kvaliteta studijskih programa, nastavnog procesa, naučnoistraživačkog i stručnog rada nastavnika i saradnika, studenata, udžbenika, literature, bibliotečkih i informatičkih resursa, upravljanja Fakultetom, prostora i opreme, finansiranja, nenastavnih aktivnosti, uslova rada. Fakultet postavlja dostizanje najviših akademskih standarda i najvećih vještina i sposobnosti studenata i nastavnika za svoj prioritet. Politika Fakulteta pretpostavlja čvrstu integrisanost misije, ciljeva i vrijednosti Fakulteta, izvještaja o samovrednovanju i najboljih rješenja iz okruženja na polju kvaliteta. Fakultet za crnogorski jezik i književnost je visokoobrazovna akademska i naučna institucija koja svoju misiju realizuje nastavnim i naučnim, obrazovnim i stručnim radom i istraživanjima. Kroz konstantnu podršku i saradnju sa Studentskim parlamentom i podržavanjem aktivnosti Parlamenta, Fakultet za crnogorski jezik i književnost obezbjeđuje i podstiče studente na samostalan rad i učešće u povećanju standarda i kvaliteta nastave i sveukupnog obrazovanja. Obezbijedivši mjesto studentima u svim važnim tijelima Fakulteta, podstiče se pozitivna praksa i politika raspodjele odgovornosti i dobre saradnje u pogledu obezbjeđenja kvaliteta.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>d. Politika podržava akademski integritet i slobode, pri čemu se budno pazi na mogućnost pojave akademskih prevara.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Postojanje Etičkog kodeks ima značajnu ulogu u politici podrške akademskom integritetu i slobodi. S druge strane, poštovanjem kodeksa, pažnja se poklanja mogućnosti pojave akademskih prevara. Etičkim kodeksom uređuju se moralna i profesionalna načela kojih se mora pridržavati akademsko i drugo osoblje i studenti, u cilju očuvanja i unapređenja dostojanstva i ugleda Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, shodno njegovoj misiji, kao i postupak za slučaj povrede tih načela. S obzirom na to što Etički kodeks predstavlja zajednički sistem vrijednosti, dominantni model profesionalnog ponašanja akademskog i drugog osoblja, Fakultet za crnogorski jezik i književnosti na temelju njega posebno promoviše načela naučne čestitosti, ne ograničava se ljudska i akademska sloboda, već naglašava civilizovani odnos između svih pripadnika akademske zajednice i odgovorno ostvarivanje prava i izvršavanje obaveza u naučno-istraživačkom i nastavnom radu. Pa tako, pripadnici fakultetske zajednice, poštovanjem kodeksa, vođeni su principima slobode naučnog i umjetničkog stvaralaštva u duhu odgovornog, objektivnog i poštenog traganja za istinom, te sticanja i prenošenja znanja.</p> <p>Posebno treba istaći sprovođenje akcije iz Plana integriteta, kojom se redovno održavaju obuke zapošljenih, kako nastavnog, tako i administrativnog osoblja o korupciji i plagijarizmu, mitu te o svim mogućim pojavama akademskih prevara.</p> <p>Potkrepljeno Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti, Fakultet je kroz projekat Ministarstva prosvjete Crne Gore obezbijedio softver za detekciju naučnih plagijata, takođe zapošljeni idu na redovne obuke koje organizuju ministarstva i drugi akteri u društvu.</p> <p>U okvirima akademskog integriteta je fakat da svi radovi koji se objavljuju u prestižnom časopisu <i>Lingua Montenegrina</i>, indeksiranom u bazi Web of Science, prolaze proces dvostruke anonimne recenzije kod eminentnih stručnjaka, kao i radovi koji se objavljuju u zbornicima radova sa naučnih skupova, i to da svi radovi prolaze i verifikaciju kroz softver za otkrivanje plagijata Plagiarism Checker X.</p>		

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Politika štiti od netolerantnosti bilo koje vrste ili diskriminacije usmjerene protiv studenata ili zaposlenih.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Treba smatrati kao ispunjavajući kriterijum zaštitu od netrpeljivosti bilo koje vrste diskriminacije prema studentima i zaposlenima, čemu je u velikoj mjeri pomoglo i formiranje Etičkog odbora Fakulteta, koji je nezavisno tijelo koje budno prati i razmatra sve moguće vidove i opasnosti od diskriminacije i čuva akademski integritet i slobodu svih zapošljenih i studenata Fakulteta, a formirano na temelju Etičkog kodeksa i Statuta Fakulteta.</p> <p>Od dokumenata i pravilnika, kao i iz Etičkog kodeksa, koji su dostupni na sajtu Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, može se vidjeti da Etički odbor imenuje Upravni odbor na period od 3 (tri) godine iz redova akademskog osoblja, osim predstavnika studenata koji se bira na period od jedne godine. Etički odbor se sastoji od devet članova, od kojih je jedan student. Studenti se kroz razne radionice i obuke i kroz rad Parlamenta obavještavaju o njihovim pravima itd.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Politika podržava uključivanje spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Svakako, uključivanje spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta je važan kriterijum u politici Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, koji je u avgustu 2018. godine dobio pozitivnu ocjenu u okviru visoko ocijenjenoga završnog izvještaja, a koji je rezultat eksterne evaluacije. Može se vidjeti da je Evaluacija sprovedena u okviru projekta „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost“ (INVO), koji je sprovedla Vlada Crne Gore sa ciljem jačanja kvaliteta i značaja visokog obrazovanja i istraživanja u Crnoj Gori. Iako su se institucionalne evaluacije sprovodile u okviru projekta, svaki univerzitet i fakultet je procjenjivao nezavisni tim IEP-a, korišćenjem IEP metodologije. Program institucionalne evaluacije (IEP) je nezavisna služba Evropske asocijacije univerziteta (EUA) koja sprovodi evaluaciju u cilju pružanja podrške institucijama koje u njemu učestvuju, u kontinuiranom razvoju njihovog strateškog upravljanja i interne kulture kvaliteta. IEP je punopravni član Evropske asocijacije za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju (ENQA) i nalazi se u Evropskom registru za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju (EQAR). Karakteristike Programa institucionalne evaluacije su: naglasak na fazi samoevaluacije, evropska i međunarodna perspektiva, pristup „stručne ocjene“ („peer review“), podrška poboljšanju.</p> <p>U Izvještaju IEP je konstatovano da je Izvještaj o samoevaluaciji koji je napravio Radni tim Fakulteta izrađen u skladu sa IEP obrascem. IEP tim za evaluaciju pozdravio je indikacije da je FCJK prihvatio proces samoevaluacije kao pouzdan mehanizam za samoanalizu i osiguranje kvaliteta, što je njegov glavni cilj, uz nadu da će se analitički pristup ovom obliku samoanalize dalje razraditi u svakoj budućoj praksi.</p> <p>Takođe, u Izvještaju se navodi da Fakultet uspijeva u svojoj misiji da je prepoznat njegov ključni doprinos kulturi Crne Gore od trenutka kada je osnovan, 2014. godine.</p> <p>Posebno se treba istaći da Fakultet od svoga osnivanja u svoj rad uključuje spoljne saradnike u obezbjeđenju kvaliteta. Treba pozdraviti i organizovanje brojnih radionica za studente i zapošljene o važnosti i ulozi pristupa radu za budući razvoj koje su vodili relevantni stručnjaci iz oblasti poslovne etike.</p> <p>Vidljiva je saradnja sa drugim fakultetima i univerzitetima, ne samo u naučno-istraživačkom radu, već i na polju institucionalnog unapređenja i unapređenja oblasti kulture kvaliteta (kroz ostvarivanje aktivnosti iz ugovora o saradnji), nezaobilazna je informacija za uključivanje eksternih aktera u održavanje kvaliteta obrazovanja na Fakultetu za crnogorski jezik i književnost.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

STANDARD 2. IZRADA I ODOBRAVANJE PROGRAMA

Ustanove treba da imaju procese za izradu i odobravanje programa. Programi treba da budu izrađeni na takav način da ispunjavaju ciljeve koji se pred njih postavljaju, kao i predviđene ishode učenja. Kvalifikacije do kojih programi vode treba da budu jasno određene i predstavljene, i da se pozivaju na tačan nivo u okviru nacionalnog kvalifikacionog okvira za visoko obrazovanje, a samim tim i na Kvalifikacioni okvir u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Smjernice:

Studijski programi predstavljaju suštinu nastavne misije ustanova visokog obrazovanja. Kroz njih se studentima pružaju akademska znanja i vještine, kao i prenosive vještine koje mogu uticati na njihov lični razvoj i naići na primjenu u njihovim budućim karijerama.

Programi:

- sadrže opšte programske ciljeve usklađene sa institucionalnom strategijom i imaju jasno utvrđene planirane ishode učenja;
- izrađuju se u saradnji sa studentima i ostalim akterima;
- imaju koristi od spoljne ekspertize i referenci;
- odražavaju četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope (vidjeti Područje primjene i koncepti);
- izrađuju se tako da omogućavaju nesmetano napredovanje studenata kroz studije;
- definišu očekivano opterećenje studenata, npr. pomoću ECTS kredita;
- obuhvataju dobro strukturirane prilike za praksu gdje je to primjereno;
- podliježu procesu formalnog odobravanja u okviru ustanove.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Studijski program sadrži opšte programske ciljeve usklađene sa institucionalnom strategijom i ima jasno utvrđene planirane ishode učenja.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
Uvidom u Strategiju razvoja Fakulteta za razdoblje od 2019. do 2024. razvidno je da studijski programi prijediplomskog (opće studije) i diplomskog (master studije) studija sadrže opće programske ciljeve koji su usklađeni s misijom Fakulteta te ciljevima 1 (Razvoj nastavnog procesa na Fakultetu za crnogorski jezik i književnost – aktivnost 2) i 3 (Razvoj interkulturalnog aspekta i interdisciplinarnog aspekta studijskih programa – aktivnosti 1, 2 i 3).		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Studijski program se izrađuje u saradnji sa studentima i ostalim akterima.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
Fakultet je detaljno opisao proces izrade studijskog programa te ulogu studenata i ostalih aktera u njegovoj izradi. Odluke o formiranju radnih timova za izradu prijedloga elaborata prijediplomskog (općih) i diplomskog (master) studija potvrđuju angažiranost studenata u izradi elaborata studijskih programa.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>c. Studijski program ima koristi od spoljne ekspertize i referenci.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p>Popis aktivnosti usmjerenih na internacionalizaciju postojećih studijskih programa, kao i na njihovu povezanost s lokalnom zajednicom, obiman je i impresivan. U svrhu dodatnog unapređenja kvalitete, preporučuje se povezivanje provedenih, kao i planiranih, aktivnosti s ishodima učenja studijskih programa i pojedinačnih kolegija kako bi se jasnije utvrdila korist od internacionalizacije/vanjske ekspertize i referenci.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>d. Studijski program odražava četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope (vidjeti Područje primjene i koncepti).</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p>U Izvještaju o samoevaluaciji Fakulteta opisana je primjena Standardi i smjernice za obezbjeđivanje kvalitete u Evropskom prostoru visokog obrazovanja, u studijskim programima Fakulteta. Primjena Standarda i smjernica za obezbjeđivanje kvalitete u Evropskom prostoru visokog obrazovanja dodatno je elaborirana kroz razgovore s predstavnicima Uprave Fakulteta, predstavnicima nastavnika te timom koji je sudjelovao u izradi Izvještaja o samoevaluaciji.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>e. Studijski program izrađuje se tako da omogućava nesmetano napredovanje studenata kroz studije.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Studijski program prijediplomskog (općeg) i diplomskog (master) studija omogućava nesmetano napredovanje studenata kroz studij. Napredovanje je regulirano elaboratima studijskih programa, izvedbenim planom, Pravilima studiranja na osnovnim studijama Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, Pravilima studiranja na master studijama Fakulteta za crnogorski jezik i književnost te Izmjenama i dopunama Pravila o studiranju na master studijama Fakulteta za crnogorski jezik i književnost.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>f. Studijski program definiše očekivano opterećenje studenata, npr. pomoću ECTS kredita.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Studijski program prijediplomskog (općeg) i diplomskog (master) studija detaljno definira očekivano opterećenje studenata pomoću sustava ECTS bodova. Definiranje je regulirano elaboratima studijskih programa, izvedbenim planom, Pravilima studiranja na osnovnim studijama Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, Pravilima studiranja na master studijama Fakulteta za crnogorski jezik i književnost te Izmjenama i dopunama Pravila o studiranju na master studijama Fakulteta za crnogorski jezik i književnost. U svrhu dobivanja još preciznijih informacija o opterećenju studenata preporuča se periodično provođenje anketa o usklađenosti ECTS bodova i opterećenja studenata.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>g. Studijski program obuhvata dobro strukturirane prilike za praksu gdje je to primjereno.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>

Povjerenstvo smatra pohvalnim pravilnički uređeno održavanje studentske prakse na Fakultetu kao i postojanje iste na prijediplomskoj (općoj) i diplomskoj (master) razini. Pohvaljuje se također i postojanje drugih oblika praktičnih aktivnosti na obje razine studiranja te naponi koje Uprava Fakulteta poduzima kako bi studente povezala s lokalnim i nacionalnim tržištem rada.

U svrhu dodatnog unapređenja kvalitete, preporučuje se konkretniji prikaz studentske prakse i praktičnih aktivnosti kroz popis kolegija na prijediplomskoj (općoj) i diplomskoj (master) razini koji uključuju studentsku praksu i praktične aktivnosti usmjerene pozicioniranju studenata na tržištu rada.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Studijski program podliježe procesu formalnog odobravanja u okviru ustanove.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni

Fakultet je opisao proces formalnog odobravanja novih/izmijenjenih studijskih programa na institucijskoj razini. Proces formalnog odobravanja izmjena studijskih programa provodi se putem obrasca Opisa izmjena i dopuna studijskih programa Fakulteta za crnogorski jezik i književnost te prema Smjernicama za prilagođavanje i modernizaciju studijskih programa. Vijeće Fakulteta za crnogorski jezik i književnost formalno odobrava izmjene na svojim sjednicama.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. Povezivati provedene/planirane aktivnosti u sklopu internacionalizacije/vanjske ekspertize i referenci s ishoda učenja studijskih programa i pojedinačnih kolegija kako bi se jasnije utvrdila korist od internacionalizacije/vanjske ekspertize i referenci te iste objaviti na web stranici Fakulteta. Jednom u dvije godine dostaviti Agenciji poveznice kao dokaz ispunjavanja preporuke.
2. Jednom u reakreditacijskom razdoblju provesti anketu o usklađenosti ECTS bodova i opterećenja studenata te po provedbi rezultate dostaviti Agenciji.
3. Dati konkretniji prikaz studentske prakse i praktičnih aktivnosti kroz popis kolegija na prijediplomskoj (općoj) i diplomskoj (master) razini koji uključuju studentsku praksu i praktične aktivnosti usmjerene pozicioniranju studenata na tržištu rada te popis objaviti na stranici Fakulteta. Dostaviti poveznicu Agenciji u roku od godine dana.

STANDARD 3. UČENJE, NASTAVA I PROVJERA ZNANJA USMJERENI NA STUDENTA

Ustanove treba da osiguraju da se programi izvode na način kojim se studenti podstiču na preuzimanje aktivne uloge u kreiranju procesa učenja, te da provjera znanja studenata odražava takav pristup.

Smjernice:

Učenje i nastava usmjereni na studenta imaju važnu ulogu u stimulanju motivacije studenata, njihove samorefleksije i angažovanosti u procesu učenja. To podrazumijeva pažljivo razmatranje izrade i izvođenja studijskih programa i ocjenu ishoda.

Implementacija procesa učenja i nastave usmjerenih na studenta, uključuje:

- poštovanje i prilagođavanje različitostima studenata i njihovih potreba, omogućavajući fleksibilne putanje učenja;
- razmatranje i korišćenje različitih načina izvođenja nastave, gdje je prikladno;
- fleksibilno korišćenje raznih pedagoških metoda;
- redovno vrednovanje i prilagođavanje načina izvođenja nastave i pedagoških metoda;
- podsticanje osjećaja samostalnosti kod učenika, osiguravajući pri tom adekvatne smjernice i podršku od strane nastavnog osoblja;
- promovisanje uzajamnog poštovanja u odnosu između studenata i nastavnika;
- odgovarajuće postupke za rješavanje po prigovorima studenata.

Imajući u vidu značaj provjere znanja za napredovanje studenata kroz studije i za njihove buduće karijere, u okviru procesa za obezbjeđenja kvaliteta za provjeru znanja vodi se računa o sljedećem:

- lica koja vrednuju studente su upoznata sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja i pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti;
- kriterijum i metode za provjeru znanja, kao i kriterijum za ocjenjivanje, unaprijed se objavljuju;
- provjera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja;
- gdje je to moguće, provjeru znanja vrši više od jednog ispitivača;
- pravila o provjeri znanja u obzir uzimaju olakšavajuće okolnosti;
- provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama;
- postoji formalna procedura za žalbe studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Kod učenja i nastave poštuje se i prilagođava različitostima studenata i njihovim potrebama, omogućavajući fleksibilne putanje učenja.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Iz priloženih dokumenata (među kojima i: Statut Fakulteta za crnogorski jezik i književnost; Pravila studiranja na osnovnim studijama; Pravila studiranja na master studijama; i njihove izmjene i dopune, Izvještaj o samoevaluaciji) može se primjetiti da Fakultet radi na kontinuiranoj modernizaciji studijskih programa i podizanju standarda obrazovanja. U svom radu Fakultet primjenjuje savremene metode u nastavi uključujući i učenje na daljinu; pravi izbor najkompetentnijeg nastavnog, naučno-istraživačkog i administrativnog kadra; uključuje se u razne naučno-istraživačke projekte i ekspertize uz značajno uključivanje mladih istraživača; razvija razne oblike cjeloživotnog učenja, i uključuje studente u sve vidove rada i odlučivanja na Fakultetu; razvija saradnju sa srodnim domaćim i stranim institucijama omogućujući na taj način fleksibilnost i nove puteve u ostvarivanju što kvalitetnijeg

obrazovanja svojih studenata. U svim oblastima svog djelovanja Fakultet razvija sistem obezbjeđenja kvaliteta i u potpunosti primjenjuje nove obrazovne i naučne tehnologije, te ostvaruje druge ciljeve iz oblasti visokog obrazovanja.

Podrazumijeva se da sa zadovoljavanjem ovog kriterijuma obuhvaćen je široki krug različitosti studenata (kako na osnovnim, tako i na master studijama) i njihovim potrebama.

Sve su to pretpostavke prilagođavanja različitostima i njihovih potreba, kako i omogućavanja fleksibilnih putanja učenja.

Fleksibilnost se prepoznaje i po dokumentu Smjernice za prilagođavanje i modernizaciju studijskih programa, gde se analizira uvođenje predmeta, fakultativnih modula ili mogućnost specijalizacije, čime se omogućava studentima da prilagode obrazovanje svojim interesovanjima i budućim karijernim ciljevima.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Kod učenja i nastave razmatraju se i koriste različiti načini izvođenja nastave, gdje je prikladno.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Kao nastavak prvog kriterijuma, tako se više shvati kao reciprocitet (u širokom smislu te riječi), iz priloženih materijala može se zaključiti da se ispunjava i kriterijum pod tačke b., što je vidljivo u procesu nastave, gdje su aktivno uključeni i studenti (kako sa osnovnih studija, tako i sa postdiplomskih studija). Sve se ovo može propratiti i kroz stalnu evaluaciju rada i edukaciju nastavnika.

Osim toga, iz iskustva nastavnog kadra i njihove želje za poboljšanje kvaliteta nastave, nastavni kadar sagledava da se tokom primjene grupnih metoda rada u nastavi na malim projektnim aktivnostima izuzetno poboljšava percepcija studenata o važnosti rada u malim timovima, čime se postiže sinergija i pojačava angažovanost, te ostvaruje bolji fokus na konkretne problem kod svakog od članova grupe ponaosob, pa ga uključuje kao jedan od glavnih metoda rada.

Podrazumijeva se da se djelotvorno učenje, podučavanje i vrednovanje postižu, između ostalog, sljedećim mehanizmima: uzimanjem u obzir različitosti studenata i njihovih potreba; zatim načine učenja (različiti načini nastave, različite didaktičke metode) prilagoditi specifičnim potrebama studenata, vršiti redovno prilagođavanje različitih pedagoških metoda, podsticati samostalnost studenata, uz odgovarajuće vođenje i podršku nastavnika, itd., u čemu smatramo da glavnu ulogu ima nastavno osoblje koje je (prema kriterijima) potvrđeno da je adekvatno pripremljeno.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Kod učenja i nastave fleksibilno se koriste razne pedagoške metode.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Shodno tome, na drugi kriterijum se nadovezuje treći kriterijum, gdje pedagoške metode nastave, koje se koriste na Fakultetu, možemo zaključiti da su inovirane dinamične kombinacije frontalnog, grupnog i interaktivnog.

Posebno se treba naglasiti da se stalno mijenjaju i prilagođavaju nastavni planovi različitih predmeta, koji se tiču pojedinačnih sfera stručnog interesovanja, koje se stalno mijenjaju i prilagođavaju u saglasnosti s potrebama struke za koju se studenti osposobljavaju, ali i u saglasnosti s ličnim potrebama samih studenata, koje se, kako iz generacije u generaciju, tako i od studenta do studenta – konstantno mijenjaju. Uzimajući u vidu potrebe studenta, kao individue, kao i potrebe studenata, koji se mijenjaju iz generacije u generaciju, govori nam o spremnosti nastavnog kadra Fakulteta za crnogorski jezik i književnost za fleksibilnost u nastavi. Iako nije ključna komponenta obrazovnog procesa pri primjeni raznih pedagoških metoda, u ovom kriterijumu pomaže i ima važnu ulogu primjena novih tehnologija u obrazovanju.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
------------	---------------------	------------------------------

<p>d. Kod učenja i nastave redovno se vrednuju i prilagođavaju načini izvođenja nastave i pedagoške metode.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Prema priloženim dokumentima vidi se da Fakultet za crnogorski jazik i književnost kontinuirano vrednuje i prilagođava načine izvođenja nastave i pedagoške metode. To se vidi iz evaluacije koja se redovno radi na Vijeću, gdje se raspravlja o nastavnim metodama i pedagoškim metodama i gdje se ocenjuje postojeće stanje i daju predlozi za unapređenje procesa. To se radi, prije svega, kroz komunikaciju Uprave Fakulteta sa studentima, što je vidljivo iz redovnih izveštaja o realizaciji nastave. Uspješnost nastave prati se preko anketiranja studenata, rezultati ankete se analiziraju na Vijeću Fakulteta. S druge strane, Vijeće periodično analizira uspjeh studenata tokom semestra (na kraju klasifikacionih perioda, kroz formu kolokvijuma). Ako je u pitanju loša prolaznost, preuzimaju se mjere za poboljšanje rezultata.</p> <p>Posebno treba istaći da se kroz pripremljenu dokumentaciju namenjenu studentima (detaljni programi, zakonski akti, pravilnici) vidi da se studenti i njihove potrebe stavljaju u centar obrazovnog procesa.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p style="text-align: center;">Ocjena ispunjenosti</p>	<p style="text-align: center;">Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>e. Kod učenja i nastave podstiče se osjećaj samostalnosti kod učenika, osiguravajući pritom adekvatne smjernice i podršku od strane nastavnog osoblja.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Kod učenja i nastave podstiče se osjećaj samostalnosti kod studenata, to se vidi preko svojevrsne dinamične kombinacije frontalnog, grupnog i interaktivnog metoda nastave. Profesor daje smjernice i organizuje nastavu na način da kod studenta razvija rukovodeće kvalitete i inovativne sposobnosti u nepoznatim, složenim i nepredvidivim radnim i nastavnim kontekstima, u kojima se rješavaju složeni problemi sa mnogim interaktivnim faktorima. Taj vid nastave i učenja razvija se kroz praktični rad na svakom predmetu, izradu seminarškog rada, izlaganja na zadatu temu, studija slučaja, terenski i drugi vidovi sprovođenja nastave.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p style="text-align: center;">Ocjena ispunjenosti</p>	<p style="text-align: center;">Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>f. Kod učenja i nastave promovise se uzajamno poštovanje između učenika i nastavnika.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Na osnovu studijskih programa, kao i kroz drugu dokumentaciju, može se uočiti odgovornost akademskog osoblja za doprinos intelektualnom razvoju studenata i usvajanju znanja. Osim toga, kroz obrazovanje se paralelno odvija i vaspitanje studenata, posebno u međusobnoj interakciji.</p> <p>U dokumentaciji namjenjene potrebama studenata se direktno predstavlja vrijednost akademske zajednice, kojoj pripadaju i budući akademski građani. Naravno, tu je i iskristalisani odnos između pojedinaca i studentske zajednice.</p> <p>Očigledno je da su svi odnosi zasnovani na (međusobnom) poštovanju.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p style="text-align: center;">Ocjena ispunjenosti</p>	<p style="text-align: center;">Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>g. Kod učenja i nastave postoje odgovarajući postupci za rješavanje po prigovorima studenata.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Savremeni pristup demokratiji se vidi i kroz dokumentaciju za studente, koji svoje komentare mogu iznijeti i u pisanoj formi putem sandučeta za studente ili pojedinačno prodekanu za nastavu, svakim radnim danom u prostorijama Dekanata.</p> <p>Osim toga, navodi se da je Studenstska služba mjesto na kojem se svakog dana mogu dobiti</p>		

<p>informacije i pomoć oko administrativnih problema.</p> <p>Vijeće raspravlja o svim mogućim prigovorima studenata, a Kancelarija redovno vrši provjeru svih prigovora studenata. S obzirom na postojanja dobre i plodne saradnje između organa upravljanja Fakulteta i nastavnika koji realizuju nastavu, svaki se problem rješava njihovom zajedničkom saradnjom, a u korist napredovanja studenata u učenju i obrazovanju.</p> <p>To se uglavnom odnosi na situacije u kojima se student osjeća oštećenim prilikom polaganja i ocjenjivanja na završnom ispitu, gde se daju mogućnosti za ponovno polaganje ispita pred komisijom (i zabranu u skladu sa zakonskim propisima) itd.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>h. Lica koja vrednuju studente su upoznata sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja i pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p>Transparentnost pravilnika (među kojima i Pravilnik o postupku i načinu ispitivanja) i druga dokumentacija Fakulteta za crnogorski jezik i književnost pruža mogućnost profesorima i nastavnom osoblju da su upoznati sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja, koje oni prihvataju, a u isto vrijeme pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti. Sve to potkrijepljuje i efikasnost Studentske službe i Vijeća Fakulteta koje održava redovne sastanke na kojima se raspravlja unaprijed o svim važnim pitanjima koja se tiču podrške razvoja vještina u toj oblasti.</p> <p>Posebno treba istaći da vrjednovanje studentskog rada dosljedno je i jednako za sve studente Fakultet, pa postupci ocjenjivanja su u skladu s odgovarajućim pravnim aktima. Administracija postupka ocjenjivanja je propisana tako da omogućava provjeru regularnosti postupka.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>i. Kriterijum i metode za provjeru znanja, kao i kriterijum za ocjenjivanje, unaprijed se objavljuju.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p>Kriterijumi i metode vrjednovanja i ocjenjivanja su objavljeni na sajtu Fakulteta.</p> <p>Kao što može da se vidi na nivou Fakulteta standardizovano je vrjednovanje studentskog rada kroz ECTS bodove i ocjenjivanje studenata, a takođe definisani su i kriterijumi, pravila i postupci ocjenjivanja studenata.</p> <p>Prema priloženim dokumentima može se vidjeti da se znanje i vještine studenata mogu provjeravati i vrjednovati tokom nastave (kolokvijumi, praktični zadaci, seminarski radovi, umjetnički nastupi, umjetnička nastavna produkcija, projektni zadaci i sl.) i/ili na ispitu iz predmeta, čiji se materijal ili sadržaj slušao u toku godine kada se polaže. Kriterijumi i metode vrednovanja i ocjenjivanja pokrivaju sve situacije, uključujući i one ako student nije izvršio obaveze utvrđene studijskim programom i planom nastave iz pojedinog predmeta, pa zbog toga nije mu dozvoljen pristup ispitu iz tog predmeta, koji govori o korištenju kvalitetnog obrazovnog sistema, u kojem se vidi demokratija, a tu se treba dodati i pravo studenta, da dobije na uvid ocijenjeni rad pisanog dijela ispita.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>j. Provjera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije, koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p>Ovaj kriterijum smo već nagovestili sa prethodnim kriterijumom - dobijanje povratne informacije za studente u skladu s pozitivnim zakonskim propisima i opštim aktima Fakulteta. Može se primijetiti da se sprovodi praćenje ostvarenih obaveza studenata po predmetima, kao i da se sprovodi praćenje ostvarenih ishoda učenja predmeta i programa.</p> <p>Takođe uočava se da je ocjenjivanje javno.</p>		

<p>Prema zakonskoj regulativi, vidljiva je detaljna razrada u vezi polaganja ispita, provjere znanja, razrade rezultata i sl., gdje je aktivno uključen nastavnik u unapređenju nastave (npr. održavanje popravnog završnog ispita, kao i redovne konsultacije itd.), sve to uokvireno u vremenskom rasporedu školske godine.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
k. Gdje je to moguće, provjeru znanja vrši više od jednog ispitivača.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Riječ je o predviđenim situacijama, u kojima provjeru znanja može vršiti i komisija. U slučajevima koje prepoznaje i Pravilnik o studiranju ispitavanje može vršiti i komisija koju obrazuje dekan Fakulteta. Komisiju čine najmanje tri člana iz reda profesora u nastavnom zvanju. Daje se do znanja da ocjenu verifikuje na kraju Vijeće Fakulteta. Diplomski rad u skladu s Pravilima studiranja ocjenjuje više članova komisije koju čine najmanje tri člana iz reda nastavnog osoblja u nastavnom zvanju.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
l. Pravila o provjeri znanja u obzir uzimaju olakšavajuće okolnosti.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Olakšavajuće specifične okolnosti koje mogu uticati na tok i trajanje studiranja, navodi se da se uzimaju u obzir i propisuju se kroz organizovanje posebnih rokova i dodatnih kolokvijuma u skladu s Pravilnikom Fakulteta.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
m. Provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Za ujednačenost dosljedne pravedne provjere znanja studenata, vidi se da se sprovodi u skladu sa navedenim procedurama u zakonskim aktima (npr. Pravila studiranja na osnovnim studijama).</p> <p>Kao bitna figura za sprovođenje kontrole nastave na Fakultetu, adekvatno tome, zadužen je prodekan za nastavu, koji treba da vodi evidenciju redovnosti izvođenja nastave (časovi predavanja i vježbi), da vodi računa o rasporedu održavanja kolokvijuma i ispita, tako što će da se poštuju propisana pravila (na primjer u toku istog dana da ne bude organizovano više od jedne provjere znanja).</p> <p>Impresionira fakt strogo definisanog rasporeda časova i predviđenih aktivnosti definisanih akademskim kalendarom, koji ako ima potreba za promjenom termina određenih nastavnih časova (zbog bolesti nastavnika ili slično), oficijalno to rješava prodekan za nastavu Fakulteta, a referent za studentska pitanja ima obavezu da obavijesti studente o odlaganju nastave, odnosno novom terminu održavanja nastave.</p> <p>Redovnost, kvalitet i usaglašenost nastave sa informacijama datim u ECTS katalozima, navodi se da ih kontroliše Vijeće Fakulteta, pa se na Vijeću upoređuje dokumentacija o realizovanoj nastavi i provjeri znanja sa propisanim akademskim kalendarom, nastavnim planom i sadržajem nastavnog programa i utvrđuje dosljednost u radu ili eventualna odstupanja.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>n. Postoji formalna procedura za žalbe studenata.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p>Transparentnošću postojeće procedure za žalbe studenata i koracima da se to uradi u zakonskim okvirima (kako vremenski – za 24 sata, tako i sa angažovanjem ključnih ljudi – dekana, članova komisije itd., a i formatom – komisijski), u situacijama kada se student osjeti oštećenim, prilikom polaganja i ocjenjivanja na završnom ispitu, još jednom se pokazuje, da je student u centru nastavnoobrazovnog procesa Fakulteta za crnogorski jezik i književnost.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Preporučuje se maksimalno korišćenje sajta Fakulteta između ostalog, i za kriterijume 3.h, 3.i.

STANDARD 4. UPIS STUDENATA, NJIHOVO NAPREDOVANJE KROZ STUDIJE, PRIZNAVANJE I SERTIFIKACIJA

Ustanove treba na dosljedan način da primjenjuju prethodno definisane i objavljene propise koji obuhvataju sve faze studiranja, odnosno upis studenata, njihovo napredovanje kroz studije, priznavanje i sertifikaciju.

Smjernice:

Obezbjedivanje uslova i podrške koji su neophodni za napredovanje studenata kroz akademsku karijeru je u najboljem interesu svakog pojedinačnog studenta, programa, ustanove i sistema. Od ključnog je značaja da procedure upisa, priznavanja i završetka studija budu primjerene svrsi, naročito kada su studenti mobilni u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.

Važno je da se politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode dosljedno i na transparentan način, i da je obezbijeđeno upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program.

Ustanove treba da uspostave i procese i instrumente za prikupljanje, praćenje i reagovanje na informacije o napredovanju studenata kroz studije.

Pravično priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, perioda studija i prethodnog učenja, uključujući priznavanje neformalnog i informalnog učenja, predstavljaju osnovne komponente za osiguravanje napredovanja studenata kroz studije, pri čemu se promoviše mobilnost. Odgovarajuće procedure za priznavanje, oslanjaju se na:

- usklađenosti institucionalne prakse priznavanja sa principima Lisabonske konvencije o priznavanju;
- saradnju sa drugim ustanovama, agencijama za obezbjeđenje kvaliteta i nacionalnim ENIC/NARIC centrom, u cilju osiguravanja dosljednog priznavanja u cijeloj zemlji.

Diplomiranje predstavlja kulminaciju perioda studiranja studenata. Studenti treba da dobiju

dokumentaciju kojom se obrazlaže koje su kvalifikacije stekli, uključujući postignute ishode učenja i kontekst, nivo, sadržaj i status studija koje su pohađali i koje su uspješno završili.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode se dosljedno i na transparentan način. Obezbijeđeno je upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
Fakultet za crnogorski jezik i književnost sprovodi postupak upisa studenata u skladu sa Pravilnikom o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije FCJK, te Pravilima studiranja na master studijama FCJK. Na osnovu podnete dokumentacije, a kako se čita u Izvještaju o samoevaluaciji sa kriterijumima postupak upisa studenta je dosledan i transparentan i omogućeno je upoznavanje kandidata sa radom ustanove.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova uspostavlja procese i instrumente za prikupljanje, praćenje i reagovanje na informacije o napredovanju studenata kroz studije.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Ocenjivanje studenata vrši se neprekidnim praćenjem rada studenata i na osnovu poena stečenih ispunjavanjem predispitnih obaveza i polaganjem ispita. Polaganje ispita uslovljeno je pohađanjem nastave i ispunjavanjem predispitnih obaveza (polaganjem kolokvijuma, pisanjem seminarskih radova, referata, aktivnostima na času, angažovanjem na projektima) i putem završnog ispita. Fakultet ima jasno definisane procedure za praćenje napredovanja studenata kroz studije, koje podrazumevaju analizu uspeha i napredovanja studenata tokom semestra, nakon završenih kolokvijuma, i nakon završenih ispita, nakon čega se daju sugestije i predlozi kako bi se process unapredio.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Institucionalna praksa priznavanja je u skladu sa principima Lisabonske konvencije o priznavanju.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Fakultet je Pravilima studiranja na osnovnim studijama, te Pravilima studiranja na master studijama predvideo sve mogućnosti priznavanja predmeta koje je student položio na drugoj visokoškolskoj ustanovi u zemlji ili inostranstvu, posredstvom međunarodnih programa za razmenu studenata ili u okviru bilateralnih ugovora između ustanova. Proces priznavanja jeste u skladu sa principima Lisabonske konvencije.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Saradnja sa drugim ustanovama, agencijama za obezbjeđenje kvaliteta i domaćim ENIC/NARIC centrom, u cilju osiguravanja dosljednog priznavanja u cijeloj zemlji.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Fakultet je u neprestanom kontaktu sa Agencijama za obezbeđenje kvaliteta i ENIC/NARIC centrom i postupak priznavanja se u potpunosti odvija u skladu sa zakonom i propisima koji regulišu ovu oblast.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>e. Po završetku programa, studenti dobijaju dokumentaciju kojom se obrazlaže koje su kvalifikacije stekli, uključujući postignute ishode učenja i kontekst, nivo, sadržaj i status studija koje su pohađali i koje su uspješno završili.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Na osnovu Izveštaja o samoevaluaciji, i nakon posete Fakultetu, Recenzentska komisija zaključuje da Fakultet za crnogorski jezik i književnost izdaje dvojezičnu diplomu i dodatak diplome kako je propisano Pravilnikom o sadržaju i obliku diplome i dopune diplome.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. Preporučuje se Fakultetu bolja strukturiranost sajta Fakulteta, u cilju veće transparentnosti informacija vezanih za upis na studijske programe i lakše dostupnosti istih zainteresovanim kandidatima.

Preporučuje se Fakultetu formiranje posebne sekcije na sajtu Fakulteta koja bi se odnosila samo na upis i u kojoj bi zainteresovani kandidati mogli da dobiju sve neophodne informacije u vezi sa samim procesom.

2. Preporučuje se Fakultetu da unapredi kalendar nastave koji studenti dobijaju na početku akademske godine tako što će odrediti okvirni raspored ispita u ispitnim rokovima i datume kada se studenti za te rokove mogu prijaviti, u cilju efikasnijeg savladavanja gradiva i polaganja ispita

STANDARD 5. NASTAVNO OSOBLJE

Ustanove treba da osiguraju kompetentnost svog nastavnog osoblja. Treba da primjenjuju pravične i transparentne procese prilikom zapošljavanja i razvoja zaposlenih.

Smjernice:

Uloga predavača je od ključnog značaja za stvaranje kvalitetnog iskustva studiranja i omogućavanja sticanja znanja, kompetencija i vještina. Sve raznovrsnija studentska populacija i veća usredsređenost na ishode učenja zahtijeva učenje i nastavu usmjerene na studenta, pa se time i uloga nastavnika mijenja (vidjeti Standard 1.3).

Ustanove visokog obrazovanja su najodgovornije za kvalitet svojih zaposlenih i pružanje odgovarajućeg okruženja za efikasno obavljanje posla.

Takvo okruženje:

- uspostavlja i pridržava se jasnih, transparentnih i pravičnih procesa za zapošljavanje i uslova zapošljavanja u okviru kojih se prepoznaje značaj podučavanja;
- nudi i promoviše mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja;
- podstiče naučne aktivnosti radi jačanja veze između obrazovanja i istraživanja;
- podstiče inovacije u nastavnim metodama i korišćenje novih tehnologija.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova uspostavlja i pridržava se jasnih, transparentnih i pravičnih procesa za zapošljavanje i uslova zapošljavanja koji prepoznaju značaj podučavanja.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Fakultet za crnogorski jezik i književnost zapošljava akademsko i neakademsko osoblje u skladu sa Statutom i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Fakultet zapošljava akademsko osoblje u skladu sa kompetencijama potrebnim za izvođenje nastave na studijskom program Crnogorski jezik i književnost.</p> <p>Iako Fakultet ispunjava zakonski minimum u pogledu stalno zaposlenog akademskog osoblja, Komisija zapaža visok procenata nastavnika angažovanih u zvanju gostujući profesor (39%), te predlaže Fakultetu, u skladu sa mogućnostima, zapošljavanje nastavnika u stalnom radnom odnosu i formiranje sopstvenog nastavničkog kadra u cilju obezbeđivanja optimalnih mogućnosti za izvođenje nastave.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova nudi i promoviše mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Fakultet za crnogorski jezik i književnost obezbeđuje mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja, kako putem međunarodnih razmena nastavnog osoblja, realizovanih u okviru ERASMUS+ i CEEPUS programa, tako i podsticanjem učešća na konferencijama, naučnim skupovima, okruglim stolovima, stručnim seminarima i sl. Donošenjem Plana i smernica za internacionalizaciju Fakulteta za period od 2023. do 2028. godine, Fakultet je predvideo i rad na razvoju i realizaciji programa mobilnosti nastavnog osoblja.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>c. Ustanova podstiče naučne aktivnosti radi jačanja veze između obrazovanja i istraživanja.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Na osnovu biografija akademskog osoblja Fakulteta, kao i na osnovu podnete dokumentacije i informacija javno dostupnih na sajtu, stiče se utisak da Fakultet intenzivno podstiče naučne aktivnosti svojih zaposlenih, što rezultira naučnom produkcijom, učešćem u naučnim projektima, angažovanjem nastavnika u javnim telima i međunarodnim organizacijama.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>d. Ustanova podstiče inovacije u nastavnim metodama i korišćenje novih tehnologija.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Fakultet radi na podsticanju inovacija u nastavnim metodama i intenziviranju korišćenja digitalnih resursa.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Predlaže se Fakultetu, da u naredene tri godine, smanji procenat angažovanih gostujućih profesora i, u skladu sa mogućnostima, zaposli nastavnike u stalnom radnom odnosu i formira sopstveni nastavnički kadra u cilju obezbeđivanja optimalnih mogućnosti za izvođenje nastave.

STANDARD 6. RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

Ustanove treba da na odgovarajući način finansiraju aktivnosti učenja i nastave i da obezbijede adekvatne i lako dostupne resurse za učenje, kao i podršku studentima.

Smjernice:

U cilju pružanja optimalnog iskustva studiranja, ustanove obezbjeđuju niz resursa radi pružanja podrške u učenju. Ovi resursi su različiti, od fizičkih resursa, poput biblioteka, sredstava za učenje i informatičke infrastrukture, do ljudske podrške u vidu mentora i drugih savjetnika. Uloga službi za pružanje podrške od naročitog je značaja kod omogućavanja mobilnosti studenata u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.

Potrebe raznovrsne studentske populacije (kao što su zreli, vanredni, zaposleni i studenti iz inostranstva, kao i studenti sa invaliditetom), te prelazak na učenje usmjereno na studenta i fleksibilne modele učenja i nastave, uzimaju se u obzir prilikom raspodjele, planiranja i obezbjeđivanja resursa za učenje i pružanje podrške studentima.

Aktivnosti i sredstva za pružanje podrške mogu se organizovati na različite načine, u zavisnosti od konteksta ustanove. Međutim, kroz unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta osigurava se da svi resursi budu primjereni svrsi, dostupni, te da studenti budu informisani o servisima koji su im na raspolaganju.

Uloga pomoćnog i administrativnog osoblja je izuzetno važna za pružanje usluga podrške, zbog čega treba da bude kvalifikovano i da ima mogućnosti za razvoj svojih kompetencija.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova obezbjeđuje niz resursa radi pružanja podrške u učenju.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Studentima je osigurana pomoć u nastavnim i izvannastavnim aktivnostima, isto tako studenti imaju sve resurse za učenje i prati se njihov napredak nakon završetka fakulteta. Posebno je osigurana pomoć studentima sa invaliditetom.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova uzima u obzir potrebe raznovrsne studentske populacije, te prelazak na učenje usmjereno na studenta i fleksibilne modele učenja i nastave, prilikom raspodjele, planiranja i obezbjeđivanja resursa za učenje i pružanje podrške studentima.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Na Fakultetu se sustavno prati napredak studenata od upisa do diplomiranja, analizirajući različite aspekte njihovog akademskog i socijalnog razvoja, uključujući uspješnost studijskih programa i zapošljivost. Posebna pažnja posvećuje se raznolikosti studenata, uključujući etničku, vjersku i socijalnu raznolikost, te se osigurava pristup potrebnim resursima za učenje.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Kroz unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta osigurava se da svi resursi budu primjereni svrsi, dostupni, te da	Ispunjeno Djelimično ispunjeno	Potreban

studenti budu informisani o uslugama koje su im na raspolaganju.	Nije ispunjeno	
Ured za unapređenje kvalitete na Fakultetu prilagođava resurse potrebama studenata, informira ih putem različitih kanala, a administrativne službe podržavaju student i pod nadzorom su prodekana za nastavu i ureda.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Administrativno osoblje i osoblje za pružanje usluga podrške je kvalifikovano i ima mogućnosti za razvoj svojih kompetencija.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Administrativno osoblje Fakulteta kontinuirano unaprjeđuje svoje vještine kako bi pružilo kvalitetnu podršku studentima, što uključuje praćenje novih metodologija i alata te redovno sudjelovanje na relevantnim seminarima i obukama. Kroz projekte kao što je HERIC/INVO, Fakultet osigurava stručno usavršavanje osoblja kako bi se prilagodili promjenama u regulative visokog obrazovanja i nacionalnim te europskim standardima.		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

STANDARD 7. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA

Ustanove treba da osiguraju prikupljanje, analiziranje i korišćenje relevantnih informacija, u cilju efikasnog upravljanja programima i drugim aktivnostima.

Smjernice:

Pouzdana podaci su ključni za donošenje utemeljenih odluka da bi se znalo šta dobro funkcioniše a šta zahtijeva dodatnu pažnju. Efikasni procesi za prikupljanje i analizu informacija o studijskim programima i druge aktivnosti doprinose sistemu unutrašnjeg obezbjeđenja kvaliteta.

Koje informacije se prikupljaju u određenoj mjeri zavisi od vrste i misije ustanove. Sljedeći podaci su od značaja:

- ključni indikatori uspješnosti;
- profil studentske populacije;
- napredovanje studenata kroz studije, stopa uspješnosti i napuštanja studija;
- zadovoljstvo studenata studijskim programima;
- dostupni resursi za učenje i podršku studentima;
- karijerne putanje svršenih studenata.

Mogu se koristiti različite metode prikupljanja informacija. Važno je da su studenti i zaposleni uključeni u pružanje i analizu informacija i u planiranje naknadnih aktivnosti.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
-------------------	----------------------------	-------------------------------------

<p>a. Ustanova obezbjeđuje informacije o ključnim indikatorima uspješnosti.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Recenzentska komisija zaključuje da Fakultet vrši kontinuiranu proveru kvaliteta studijskog programa kroz praćenje i proveru njegovih ciljeva, strukture, radnog opterećenja studenata, kao i kroz osavremenjivanje sadržaja i stalno prikupljanje informacija o kvalitetu programa. Fakultet konstantno preispituje postojeće programe i procenjuje ih sa stanovišta uspješnosti aktuelnih studenata.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>b. Ustanova obezbjeđuje informacije o profilu studentske populacije.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Na osnovu Izveštaja o samoevaluaciji, razgovora sa upravom Fakulteta, i timom koji je sačinio Izveštaj o samoevaluaciji, može se zaključiti da Fakultet nakon svakog upisnog roka analizira informacije o profilu studentske populacije, a koje se odnose na regionalnu zastupljenost studenata, broj stranih studenata, polnu strukturu, tip prethodnog srednjoškolskog obrazovanja i sl.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>c. Ustanova obezbjeđuje informacije o napredovanju studenata kroz studije, stopi uspješnosti i napuštanja studija.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Fakultet, na temelju analize koju sprovodi prodekan za nastavu u saradnji sa Studentskom službom, na Veću razmatra napredovanje studenata kroz studije, stopu uspješnosti i predlaže i donosi mere u cilju poboljšanja ovih parametara.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>d. Ustanova obezbjeđuje informacije o zadovoljstvu studenata studijskim programima.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Fakultet realizuje evaluaciju nastave sprovođenjem studentske ankete u skladu sa Pravilima studiranja na osnovnim studijama, za koju su zaduženi studentski poverenik i prodekan za nastavu. Rezultati ankete služe za analizu i razmatranje i osnov su za sprovođenje daljih postupaka sa ciljem unapređenja nastavnog procesa.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>e. Ustanova obezbjeđuje informacije o dostupnim resursima za učenje i podršku studentima.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Fakultet ulaže napore u obezbeđivanje resursa za učenje i podršku studentima. U tom smislu vredna je pažnje činjenica o velikom broju dostupne literature na sajtu Fakulteta. Nakon posete Ustanovi, Recenzentska komisija zaključuje da Ustanova obezbeđuje prostorne, tehničke, informacijske i bibliotečke resurse za učenje i podršku studentima. Posebno u ovom segmentu treba istaći predan rad rukovodstava Fakulteta, na čelu sa upravnikom Biblioteke, na podizanju broja bibliotekskih jedinica dostupnih i neophodnih studentima.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>

<p>f. Ustanova obezbjeđuje informacije o karijernim putanjama svršenih studenata.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Na osnovu podnete dokumentacije jasno se utvrđuje da Fakultet prati dalji put svojih svršenih studenata i da nastojii da obezbedi mogućnosti za njihovo dalje usvaršavanje.</p> <p>Predlaže se Fakultetu osnivanje Alumni kluba sa ciljem dalje podrške kako svršenim studentima, tako i studentima u procesu.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Predlaže se Fakultetu osnivanje Alumni kluba sa ciljem dalje podrške kako svršenim studentima, tako i studentima u procesu.

STANDARD 8. INFORMISANJE JAVNOSTI

Ustanove treba da objavljuju informacije o svojim aktivnostima i programima koje realizuju, koje su jasne, tačne, objektivne, aktuelne i lako dostupne.

Smjernice:

Informacije o aktivnostima ustanove korisne su za buduće i sadašnje studente, kao i za svršene studente, druge zainteresovane strane i javnost.

Stoga, ustanove pružaju informacije o svojim aktivnostima, kao i programima koje nude i kriterijumima za upis, planiranim ishodima učenja tih programa, kvalifikacijama koje dodjeljuju, procedurama za izvođenje nastave, učenje i provjeru znanja koja se koriste, stopama prolaznosti i prilikama za učenje koje su na raspolaganju njihovim studentima, kao i informacije o zapošljavanju svršenih studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>a. Ustanova pruža informacije o svojim aktivnostima i programima koje nudi, kao i kriterijumima za upis, planiranim ishodima učenja tih programa, kvalifikacijama koje dodjeljuju, procedurama za izvođenje nastave učenja i provjeru znanja koja se koriste, stopama prolaznosti i prilikama za učenje koje su na raspolaganju njihovim studentima, kao i informacije o zapošljavanju diplomaca.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Fakultet je posvećen informisanju javnosti o svim aktivnostima u vezi sa angažovanjem nastavnog osoblja, postignućima studenata, procedurama, dokumentima i procesima koji se na Fakultetu izvode.</p> <p>U ovom segment ima još dosta prostora za napredovanje, a to se pre svega odnosi na informacije dostupne na sajtu Fakulteta, na ažuriranje podataka, kao i na formiranje novih sekcija posvećenih upisu na Fakultet, Alumni klubu, nastavničkim izveštajima sa konferencija, skupova, zapisnicima sa održanih sednica i sl., čime bi se obezbedila i veća transparentnost u radu i bolje informisanje javnosti.</p> <p>U razgovoru sa predstavnicima uprave Fakulteta Recenzentska komisija je stekla utisak da Fakultet posvećeno radi na unapređenju svih pomenutih nedostataka, da su neki segmenti već u procesu poboljšanja (kao, npr., nova, unapređena verzija sajta), te da je uprava Fakulteta razumela i prihvatila preporuke Recenzentske komisije za one segmente za koje je potrebno vreme da bi bile unapređene.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

U svrhu obezbeđenja veće transparentnosti u radu i boljeg informisanja javnosti preporučuje se temeljito uređenje sajta Fakulteta: informacije učiniti dostupnima na sajtu Fakulteta, ažurirati podatke, formirati nove sekcije posvećene upisu na Fakultet, Alumni klubu, nastavničkim izveštajima sa konferencija, skupova, zapisnicima sa održanih sednica i sl.

STANDARD 9. KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNO REVIDIRANJE PROGRAMA

Ustanove treba da prate i periodično revidiraju svoje programe kako bi osigurale postizanje ciljeva koji su pred njih postavljeni i odgovorile na potrebe studenata i društva. Revidiranje treba da bude usmjereno na kontinuirano poboljšanje programa. O aktivnostima koje se planiraju ili preduzimaju kao rezultat tih aktivnosti, potrebno je obavijestiti sve aktere na koje se one odnose.

Smjernice:

Cilj redovnog praćenja, provjere i revidiranja studijskih programa je da se osigura njihova adekvatna realizacija i da se stvori efikasno okruženje za učenje i podršku studentima.

Time je obuhvaćena evaluacija:

- sadržaja programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa;
- promjenjivih potreba društva;
- opterećenja studenata, njihovog napredovanja kroz studije i završetak studija;
- efikasnosti procedura za provjeru znanja studenata;
- studentskih očekivanja, potreba i zadovoljstva programom;
- okruženja za učenje i službi za pružanje podrške, te njihove primjerenosti svrsi programa.

Programi se redovno pregledaju i revidiraju, u šta su uključeni studenti i druge zainteresovane strane. Prikupljene informacije se analiziraju, a program se prilagođava kako bi se osigurala njegova savremenost. Objavljuju se revidirane specifikacije programa.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju sadržaj programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Fakultet je posvećen modernizaciji studijskih programa što je, između ostalog, vidljivo iz napora da se usklade nastavna i znanstvena djelatnost kroz uporabu fakultetskih izdanja kao obavezne ili dopunske literature na kolegijima obje razine studiranja.</p> <p>Modernizacija i revidiranje studijskih programa provode se pomoću obrasca Opisa izmjena i dopuna studijskih programa Fakulteta za crnogorski jezik i književnost te prema Smjernicama za prilagođavanje i modernizaciju studijskih programa. Vijeće Fakulteta za crnogorski jezik i književnost formalno odobrava izmjene na svojim sjednicama.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju promjenjive potrebe društva.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

<p>Fakultet kontinuirano prati i periodično revidira studijske programe što uključuje i usklađenost s promjenama na tržištu rada. Dokaz tome je i postojeća baza zapošljivosti diplomiranih studenata Fakulteta.</p> <p>U svrhu dodatnog unapređenja kvalitete, preporučuje se uvođenje (izbornih) kolegija kojima se razvijaju prenosive (generičke) vještine koje su osobito tražene i cijenjene među poslodavcima.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>c. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju opterećenje studenata, njihovo napredovanje kroz studije i završetak studija.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Fakultet je uspostavio niz mehanizama kojima je cilj praćenje i periodično revidiranje studentskog opterećenja, njihovog napredovanja kroz studij te završetka studija:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pravila studiranja na osnovnim studijama FCJK 2. Pravila studiranja na master studijama FCJK 3. Izmjene i dopune Pravila o studiranju na master studijama FCJK 4. Pravilnik o postupku i načinu ispitivanja i ocjenjivanja na FCJK 5. Studentski član u Upravnom odboru Fakulteta 6. Studentski član u radnim timovima za izmjene programa. <p>Pohvalno je i provođenje ankete o organizaciji nastave i ispita među studentima pomoću Anketnog listića za izjašnjavanje studenata o organizaciji nastave i ispita.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>d. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju efikasnost procedura za provjeru znanja studenata.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Fakultet je regulirao procedure za provjeru znanja studenata Pravilnikom o postupku i načinu ispitivanja i ocjenjivanja na FCJK.</p> <p>U svrhu dodatnog unapređenja kvalitete, preporuka je Povjerenstva da se, kao dodatni mehanizam provjere efikasnosti procedura za provjeru znanja studenata, na 10% pisanih ispita uvede stručnjačko praćenje u svrhu još bolje efikasnosti provjere znanja studenata.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>e. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju studentska očekivanja, potrebe i zadovoljstva programom.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Fakultet provodi semestralnu anketu o zadovoljstvu studenata studijskim programima i studiranjem.</p> <p>U svrhu dodatnog unaprjeđenja kvalitete, preporuka je Povjerenstva uspostaviti način informiranja studenata o rezultatima ankete te po potrebi uvesti u mehanizme koji će pomoći niže ocjenjenim nastavnicima da poboljšaju svoje rezultate.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>f. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju okruženje za učenje i službe za pružanje podrške, kao i njihovu primjerenost svrsi programa.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Razvidno je da Fakultet stvara okruženje za učenje ulaganjem u knjižničku građu koja, između ostalog, uključuje i obveznu i dopunsku ispitnu literaturu.</p> <p>Budući da kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuje i službe za pružanje podrške, preporuka je Povjerenstva provesti periodične ankete o zadovoljstvu studenata radom Studentske službe.</p>		

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Programi se redovno pregledaju i revidiraju, u šta su uključeni studenti i druge zainteresovane strane.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Fakultet je opisao proceduru, učestalost i ulogu studenata u revidiranju studijskih programa. Odluke o formiranju radnih timova za izmjenu postojećih studijskih programa potvrđuju uključenost studenata.</p> <p>Preporuka je Povjerenstva u radne skupine uključiti i druge zainteresirane strane (vanjske dionike).</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Prikupljene informacije se analiziraju, a program se prilagođava kako bi se osigurala njegova savremenost.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Fakultet je potvrdio prikupljanje i analizu podataka o studijskim programima te iz toga proisteklu modernizaciju studijskih programa.</p> <p>Modernizacija i revidiranje studijskih programa provode se pomoću obrasca Opisa izmjena i dopuna studijskih programa Fakulteta za crnogorski jezik i književnost te prema Smjernicama za prilagođavanje i modernizaciju studijskih programa. Vijeće Fakulteta za crnogorski jezik i književnost formalno odobrava izmjene na svojim sjednicama.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
i. Objavljuju se revidirane specifikacije programa.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Fakultet provodi revidiranje studijskih programa u skladu sa zakonskim, podzakonskim i institucijskim aktima.</p> <p>Preporuka je Povjerenstva staviti sažete verzije studijskih programa, u kojima će biti vidljive revizije studijskih programa, na fakultetske mrežne stranice.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. Uvesti (izborne) kolegije kojima se razvijaju prenosive (generičke) vještine do kraja reakreditacijskog razdoblja (2029. godine).
2. Na 10% pisanih ispita uvesti sustručnjačko praćenje kao dodatni mehanizam efikasnosti provjere znanja studenata do kraja reakreditacijskog razdoblja (2029. godine).
3. Usustaviti način informiranja studenata o rezultatima ankete te po potrebi razviti mehanizme koji će pomoći nastavnicima koji su niže ocjenjeni u anketama postizanje boljih nastavnih rezultata do kraja reakreditacijskog razdoblja (2029. godine).
4. Provoditi jednom u dvije godine ankete o zadovoljstvu studenata radom Studentske službe te rezultate nakon provedbe dostaviti Agenciji.
5. Imenovati druge zainteresirane strane (vanjske dionike) u radne skupine za izmjene studijskih programa ukoliko se izmjene budu provodile te imenovanja dostaviti Agenciji.
6. Staviti sažete verzije studijskih programa, u kojima će biti vidljive revizije studijskih programa, na mrežne stranice Fakulteta u roku od godine dana te Agenciji poslati poveznice na objavljene sažete verzije studijskih programa.

STANDARD 10. CIKLIČNO EKSTERNO OBEZBJEĐENJE KVALITETA

Ustanove treba da periodično vrše proces eksternog obezbjeđenja kvaliteta u skladu sa ESG standardima.

Smjernice:

Eksterno obezbjeđenje kvaliteta u svojim različitim oblicima može potvrditi efikasnost unutrašnjeg obezbjeđenja kvaliteta ustanove, i može služiti kao katalizator poboljšanja i ponuditi ustanovi nove perspektive. Njime se, takođe, obezbjeđuju informacije kako bi se i ustanova i javnost uvjerile u kvalitet aktivnosti ustanove.

Ustanove učestvuju u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta koji u obzir uzimaju, gdje je to relevantno, uslove iz zakonodavnog okvira u kojem funkcionišu. Stoga, u zavisnosti od okvira, eksterno obezbjeđenje kvaliteta može poprimiti različite oblike i može se koncentrisati na različite nivoe organizacije (kao što su program, fakultet ili ustanova).

Obezbjeđenje kvaliteta je kontinuiran proces koji se ne završava eksternim povratnim informacijama ili izvještajem ili procesom preduzimanja naknadnih mjera u okviru ustanove. Dakle, ustanove vode računa da se napredak, koji je postignut od posljednje aktivnosti u oblasti eksternog obezbjeđenja kvaliteta, uzima u obzir prilikom priprema za sljedeću aktivnost.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>a. Ustanove vode računa da se napredak koji je postignut od posljednje aktivnosti u oblasti obezbjeđenja kvaliteta uzima u obzir prilikom priprema za sljedeću.</p> <p>Fakultet je prošao institucionalnu evaluaciju od strane međunarodne agencije za evaluaciju visokoškolskih ustanova, što je važan korak u eksternom obezbjeđenju kvaliteta.</p> <p>Fakultet je prilagodio svoje postupke akreditacije novom zakonodavnom okviru za visoko obrazovanje u Crnoj Gori, što ukazuje na njegovu posvećenost održavanju standarda u skladu sa zakonom.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>b. Ustanova učestvuje u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta koji u obzir uzimaju, gdje je to relevantno, uslove iz zakonodavnog okvira u kojem funkcionišu.</p> <p>Fakultet se aktivno angažuje u procesima eksternog obezbjeđenja kvaliteta, što uključuje redovne procedure reakreditacije i institucionalne evaluacije od strane međunarodnih agencija. Prilagodba zakonodavnim promjenama i prelazak na nove studijske programe pokazuju sposobnost prilagođavanja i inovativnosti.</p>	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. Jačanje saradnje sa drugim međunarodnim agencijama za akreditaciju: Razmotriti mogućnost saradnje s dodatnim međunarodnim agencijama za eksterno obezbjeđenje kvaliteta. Ovo bi omogućilo Fakultetu da stekne dodatne perspektive i preporuke koje bi mogle biti korisne za dalji razvoj.

2. Povećanje transparentnosti: Iako Fakultet već objavljuje izvještaje o eksternim evaluacijama, dalje povećanje transparentnosti kroz detaljnije objavljivanje akcionih planova i napretka u implementaciji preporuka moglo bi dodatno povećati povjerenje javnosti u kvalitet obrazovanja na Fakultetu.

3. Redovno ažuriranje i revizija internih procesa: U skladu sa promjenama u zakonodavstvu i standardima u oblasti visokog obrazovanja, važno je kontinuirano ažurirati i revidirati interne procese i politike obezbjeđenja kvaliteta.

STANDARD 11. MEHANIZMI AKADEMSKOG INTEGRITETA I JAČANJA KULTURE INTEGRITETA

Ustanove visokog obrazovanja teže jačanju kulture akademskog integriteta svojih kadrova, studenata i partnera. Ustanove visokog obrazovanja integrišu odgovarajuće mehanizme za otkrivanje, praćenje i prevenciju svih oblika povrede akademskog integriteta i uključuju pristup upravljanja rizikom u postupcima samoevaluacije i planovima aktivnosti.

Smjernice:

Transparentnost relevantnih informacija, obuka svih internih aktera o značaju akademskog integriteta, podizanje svijesti, otvorena i jasna posvećenost načelima i vrijednostima akademskog integriteta doprinose unaprjeđenju kulture kvaliteta u ustanovama visokog obrazovanja i kod svih ostalih aktera. Praćenje stanja, otkrivanje prijetnji urušavanju integriteta i ažurirani odgovor na promjene moraju takođe biti uključeni u postupak samoevaluacije ustanove.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova visokog obrazovanja je usvojila jasne politike integriteta koje su razumljive i prihvatljive svim internim akterima.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
Fakultet je usvojio Etički kodeks i osnovao Etički odbor, što je važan korak u promovisanju akademskog integriteta.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova visokog obrazovanja je uspostavila odgovarajuće mehanizme i tijela za utvrđivanje i rješavanje potencijalnih rizika, za prevenciju zloupotrebe u oblasti akademskog integriteta i za zaštitu pojedinaca (npr. etički odbori, ombudsman za akademski integritet i slično).	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
Postoji odgovarajući mehanizam za utvrđivanje i rješavanje povreda Etičkog kodeksa putem Etičkog odbora.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. U okviru postupka samoevaluacije, ustanova visokog obrazovanja prati usklađenost rada sa načelima i vrijednostima akademskog integriteta (npr. upitnici za studente, nastavnike, istraživače i druge relevantne aktere).	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
Postupak samoevaluacije prati usklađenost sa načelima akademskog integriteta, a redovni upitnici za studente i osoblje pomažu u praćenju stanja.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Ustanova visokog obrazovanja edukuje i obučava studente i svoje kadrove o poštovanju vrijednosti akademskog integriteta i da promoviše njegova načela.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Fakultet organizuje obuke o akademskom integritetu za studente i osoblje, što je važno za promovisanje kulture integriteta.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Ustanova visokog obrazovanja radi plan integriteta u kojem utvrđuje faktore rizika i predlaže mjere za poboljšanja (da razmotre mogući i vjerovatni tok djelovanja, definišu listu posljedica i pripreme plan aktivnosti za eliminisanje rizika).	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
Fakultet periodično izrađuje Plan integriteta kako bi identifikovao faktore rizika i predložio mjere za poboljšanje.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Ustanova visokog obrazovanja promovira načelo nulte tolerancije u slučajevima povrede akademskih načela i vrijednosti (uključujući plagijarizam, prevaru, odgovorno vođenje procesa nastave, učenja i istraživanja, rodno zasnovano i druge oblike uznemiravanja, odgovornost akademske zajednice, itd.)	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
Fakultet promovira načelo nulte tolerancije prema povredama akademskih načela i vrijednosti, što je ključno za održavanje integriteta akademske zajednice.		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Fakultet demonstrira snažnu posvećenost akademskom integritetu kroz usvajanje Etičkog kodeksa, formiranje Etičkog odbora, i razvoj Strategije obezbjeđenja kvaliteta. Obuka kadrova i studenata o akademskom integritetu, kao i aktivnosti usmjerene na promociju etičkih standarda, doprinose jačanju kulture integriteta.

Preporuke:

1. Proširivanje obuka i radionica: Razvijanje i implementacija dodatnih obuka i radionica o akademskom integritetu za sve članove akademske zajednice, uključujući specifične programe za nove studente i zaposlene, kako bi se osiguralo da su svi dobro upoznati s etičkim kodeksom i očekivanjima.

2. Unapređenje mehanizama za detekciju i prevenciju prekršaja: Pored postojećih alata za detekciju plagijarizma, razmotriti uvođenje naprednijih softverskih rješenja i tehnika koje mogu pomoći u identifikaciji i prevenciji šireg spektra akademskih prekršaja.

3. Promocija kulture integriteta kroz primjere dobre prakse: Organizovati događaje i kampanje koje ističu pozitivne primjere akademskog integriteta i profesionalnog ponašanja unutar Fakulteta, uključujući nagrade i priznanja za pojedince koji demonstriraju visoke standarde etičkog ponašanja.

Implementacijom ovih preporuka, Fakultet bi mogao dodatno unaprijediti svoje procese eksternog obezbjeđenja kvaliteta i mehanizme za očuvanje i promociju akademskog integriteta, čime bi se osigurala najviša moguća razina obrazovanja i istraživanja u skladu sa najboljim međunarodnim praksama. Potrebno je da Fakultet primeni navedene preporuke i dokaze dostavi Agenciji nakon realizacije istih, a najkasnije do kraja 2027. godine.

Zaključno, Fakultet za crnogorski jezik i književnost pokazuje značajan napredak i angažman u oblastima eksternog obezbjeđenja kvaliteta i akademskog integriteta. Međutim, postoji prostor za

daljnje unapređenje, posebno u smislu transparentnosti, kontinuirane edukacije i razvoja internih mehanizama za praćenje i implementaciju preporuka iz eksternih i internih evaluacija.

REAKREDITACIONI STAV I PREDLOG

Komisija predlaže Agenciji reakreditacioni stav:

1. Prihvatanje zahtjeva za reakreditaciju za period 2024 – 2029.

Obrazloženje:

Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja Crne Gore dana 15. 1. 2024. i 16. 2. 2024. godine donela je Odluku o obrazovanju komisije za reakreditaciju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost. Mi, dolepotpisani, članovi Komisije detaljno smo proučili materijale koje je Fakultet za crnogorski jezik i književnost priložio u svrhu reakreditacije, obavili međusobne konsultacije, kao i posetu Fakultetu dana 12. 4. 2024, prilikom koje smo razgovarali sa predstavnicima uprave Fakulteta, predstavnicima nastavnog i nenastavnog osoblja, predstavnicima tima koji je sačinio Izveštaj o samoevaluaciji, predstavnicima studenata, alumnista i poslodavaca koji zapošljavaju svršene studente.

Nakon detaljne analize svih aspekata rada Fakulteta za crnogorski jezik i književnost i uverenosti u ispunjenost uslova za prihvatanje zahteva za reakreditaciju, Komisija je jednoglasno donela odluku da **prihvati zahtev za reakreditaciju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost za period od 2024. do 2029. godine.**

Komisija je Fakultetu dala preporuke za unapređenje pojedinih standarda i navela rokove za dostavljanje dokaza o usvajanju preporuka Agenciji, koje navodimo u nastavku:

Standard 2: Izrada i odobravanje programa

1. Povezivati provedene/planirane aktivnosti u sklopu internacionalizacije/vanjske ekspertize i referenci s ishodima učenja studijskih programa i pojedinačnih kolegija kako bi se jasnije utvrdila korist od internacionalizacije/vanjske ekspertize i referenci te iste objaviti na web stranici Fakulteta. Jednom u dvije godine dostaviti Agenciji poveznice kao dokaz ispunjavanja preporuke.

2. Jednom u reakreditacijskom razdoblju provesti anketu o usklađenosti ECTS bodova i opterećenja studenata te po provedbi rezultate dostaviti Agenciji.

3. Dati konkretniji prikaz studentske prakse i praktičnih aktivnosti kroz popis kolegija na prijediplomskoj (općoj) i diplomskoj (master) razini koji uključuju studentsku praksu i praktične aktivnosti usmjerene pozicioniranju studenata na tržištu rada te popis objaviti na stranici Fakulteta. Dostaviti poveznicu Agenciji u roku od godine dana.

Standard 3: Učenje, nastava i provjera znanja usmjereni na studenta

Preporučuje se maksimalno korišćenje sajta Fakulteta između ostalog, i za kriterijume 3.h, 3.i.

Standard 4: Upis studenata, njihovo napredovanje kroz studije, praćenje i sertifikacija

1. Preporučuje se Fakultetu bolja strukturiranost sajta Fakulteta, u cilju veće transparentnosti informacija vezanih za upis na studijske programe i lakše dostupnosti istih zainteresovanim kandidatima.

Preporučuje se Fakultetu formiranje posebne sekcije na sajtu Fakulteta koja bi se odnosila samo na upis i u kojoj bi zainteresovani kandidati mogli da dobiju sve neophodne informacije u vezi sa samim procesom.

2. Preporučuje se Fakultetu da unapredi kalendar nastave koji studenti dobijaju na početku akademske godine tako što će odrediti okvirni raspored ispita u ispitnim rokovima i datume kada se studenti za te rokove mogu prijaviti, u cilju efikasnijeg savladavanja gradiva i polaganja ispita.

Standard 5: Nastavno osoblje

Predlaže se Fakultetu, da u naredene tri godine, smanji procenat angažovanih gostujućih profesora i, u skladu sa mogućnostima, zaposli nastavnike u stalnom radnom odnosu i formira sopstveni nastavnički kadra u cilju obezbeđivanja optimalnih mogućnosti za izvođenje nastave.

Standard 7: Upravljanje informacijama

Predlaže se Fakultetu osnivanje Alumni kluba sa ciljem dalje podrške kako svršenim studentima, tako i studentima u procesu.

Standard 8: Informisanje javnosti

U svrhu obezbeđenja veće transparentnosti u radu i boljeg informisanja javnosti preporučuje se temeljito uređenje sajta Fakulteta: informacije učiniti dostupnima na sajtu Fakulteta, ažurirati podatke, formirati nove sekcije posvećene upisu na Fakultet, Alumni klubu, nastavničkim izveštajima sa konferencija, skupova, zapisnicima sa održanih sednica i sl.

Standard 9: Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje programa

1. Uvesti (izborne) kolegije kojima se razvijaju prenosive (generičke) vještine do kraja reakreditacijskog razdoblja (2029. godine).
2. Na 10% pisanih ispita uvesti sustručnjačko praćenje kao dodatni mehanizam efikasnosti provjere znanja studenata do kraja reakreditacijskog razdoblja (2029. godine).
3. Usustaviti način informiranja studenata o rezultatima ankete te po potrebi razviti mehanizme koji će pomoći nastavnicima koji su niže ocjenjeni u anketama postizanje boljih nastavnih rezultata do kraja reakreditacijskog razdoblja (2029. godine).
4. Provoditi jednom u dvije godine ankete o zadovoljstvu studenata radom Studentske službe te rezultate nakon provedbe dostaviti Agenciji.
5. Imenovati druge zainteresirane strane (vanjske dionike) u radne skupine za izmjene studijskih programa ukoliko se izmjene budu provodile te imenovanja dostaviti Agenciji.
6. Staviti sažete verzije studijskih programa, u kojima će biti vidljive revizije studijskih programa, na mrežne stranice Fakulteta u roku od godine dana te Agenciji poslati poveznice na objavljene sažete verzije studijskih programa.

Standard 10: Ciklično eksterno obezbjeđenje kvaliteta

1. Jačanje saradnje sa drugim međunarodnim agencijama za akreditaciju: Razmotriti mogućnost saradnje s dodatnim međunarodnim agencijama za eksterno obezbjeđenje kvaliteta. Ovo bi omogućilo Fakultetu da stekne dodatne perspektive i preporuke koje bi mogle biti korisne za dalji razvoj.
2. Povećanje transparentnosti: Iako Fakultet već objavljuje izvještaje o eksternim evaluacijama, dalje povećanje transparentnosti kroz detaljnije objavljivanje akcionih planova i napretka u implementaciji preporuka moglo bi dodatno povećati povjerenje javnosti u kvalitet obrazovanja na Fakultetu.
3. Redovno ažuriranje i revizija internih procesa: U skladu sa promjenama u zakonodavstvu i standardima u oblasti visokog obrazovanja, važno je kontinuirano ažurirati i revidirati interne procese i politike obezbjeđenja kvaliteta.

Standard 11: Mehanizmi akademskog integriteta i jačanje kulture integriteta

1. Proširivanje obuka i radionica: Razvijanje i implementacija dodatnih obuka i radionica o akademskom integritetu za sve članove akademske zajednice, uključujući specifične programe za nove studente i zaposlene, kako bi se osiguralo da su svi dobro upoznati s etičkim kodeksom i očekivanjima.

2. Unapređenje mehanizama za detekciju i prevenciju prekršaja: Pored postojećih alata za detekciju plagijarizma, razmotriti uvođenje naprednijih softverskih rješenja i tehnika koje mogu pomoći u identifikaciji i prevenciji šireg spektra akademskih prekršaja.

3. Promocija kulture integriteta kroz primjere dobre prakse: Organizovati događaje i kampanje koje ističu pozitivne primjere akademskog integriteta i profesionalnog ponašanja unutar Fakulteta, uključujući nagrade i priznanja za pojedince koji demonstriraju visoke standarde etičkog ponašanja.

Implementacijom ovih preporuka, Fakultet bi mogao dodatno unaprijediti svoje procese eksternog obezbjeđenja kvaliteta i mehanizme za očuvanje i promociju akademskog integriteta, čime bi se osigurala najviša moguća razina obrazovanja i istraživanja u skladu sa najboljim međunarodnim praksama.

Potrebno je da Fakultet primeni navedene preporuke i dokaze dostavi Agenciji nakon realizacije istih, a najkasnije do kraja 2027. godine.

3. Odbijanje zahtjeva za reakreditaciju.

Obrazloženje:

Komisija predlaže Agenciji naknadnu kontrolu (follow-up) u naznačenom roku:

Datum 26. 4. 2024.

KOMISIJA

Predsjednik	<u>Jelena Petković</u>
Član	<u>Lidija Tanturovska</u>
Član	<u>Biljana Oklopčić</u>
Član	<u>Amir Mirasčić</u>
Član	<u>Marko Komšo</u>